

Vec C-484/20

Návrh na začatie prejudiciálneho konania

Dátum podania:

1. október 2020

Vnútroštátny súd:

Oberlandesgericht München (Nemecko)

Dátum rozhodnutia vnútroštátneho súdu:

1. október 2020

Žalovaná a odvolateľka:

Vodafone Kabel Deutschland GmbH

Žalobca a odporca v odvolacom konaní:

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände
– Verbraucherzentrale Bundesverband e. V.

[*omissis*]

UZNESENIE

vo veci

Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband e. V., [*omissis*] Berlín
– žalobcu a odporcu v odvolacom konaní –

[*omissis*]

proti

Vodafone Kabel Deutschland GmbH, [*omissis*] Unterföhring
– žalovanej a odvolateľky –

[*omissis*]

29. občianskoprávny senát Oberlandesgericht München (Vyšší krajský súd Mníchov, Nemecko) [*omissis*] 1. októbra 2020

rozhodol:

- I. Konanie [*omissis*] sa prerušuje.
- II. Súdnemu dvoru Európskej únie sa podľa článku 267 ZFEÚ na výklad
 - článku 62 ods. 4 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/2366 z 25. novembra 2015 o platobných službách na vnútornom trhu, ktorou sa menia smernice 2002/65/ES, 2009/110/ES a 2013/36/EÚ a nariadenie (EÚ) č. 1093/2010 a ktorou sa zrušuje smernica 2007/64/ES (ďalej len „smernica (EÚ) 2015/2366“)

na prejudiciálne rozhodnutie predkladá táto otázka:

- Má sa článok 62 ods. 4 smernice (EÚ) 2015/2366 vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej úprave alebo praxi, ktorá ako prechodné ustanovenia v prípade dlhodobých záväzkových vzťahov so spotrebiteľmi uplatňuje zákaz poplatkov za používanie platobných nástrojov a platobných služieb podľa príslušného transpozičného predpisu len vtedy, ak predmetný záväzkový vzťah vznikol po 13. januári 2018, nie však ak predmetný záväzkový vzťah vznikol do 13. januára 2018, ak spracovanie (ďalších) platobných transakcií začalo až po 13. januári 2018?

Odôvodnenie:

Účastníci konania sa na vnútroštátnom súde sporia o tom, či je žalovaná ako prevádzkovateľka káblových sietí a poskytovateľka prístupu na internet oprávnená požadovať od spotrebiteľov podľa jej Všeobecných podmienok predaja takzvaný paušál za vlastnú platbu vo výške 2,50 Euro za každú platbu, ak žalovanej neudelia oprávnenie na priame inkaso, ale faktúry platia sami prostredníctvom prevodu SEPA, pokiaľ predmetný záväzkový vzťah vznikol pred okamihom transpozície smernice (EÚ) 2015/2366 do vnútroštátneho práva 13. januára 2018, so spracovaním (ďalších) platobných transakcií sa však začalo až potom.

1. Právny rámec

a. Právo Únie

Odôvodnenia smernice (EÚ) 2015/2366 v príslušných ustanoveniach znejú takto:

(1) V posledných rokoch sa v Únii dosiahol významný pokrok, pokiaľ ide o integráciu v oblasti maloobchodných platieb, a to najmä v súvislosti s aktmi Únie o platbách, najmä prostredníctvom smernice Európskeho parlamentu a Rady 2007/64/ES, nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 924/2009, smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/110/ES a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 260/2012. Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2011/83/EÚ sa ďalej doplnil právny rámec týkajúci sa platobných služieb tým, že sa v nej stanovilo konkrétne obmedzenie možnosti maloobchodníkov účtovať ich zákazníkom príplatky za používanie daných spôsobov platby.

(6) Na vyplnenie regulačných medzier a zároveň na zabezpečenie väčšej právnej istoty a jednotného uplatňovania legislatívneho rámca v celej Únii by sa mali stanoviť nové pravidlá. Súčasným a novým hráčom na trhu by sa mali zaručiť rovnocenné prevádzkové podmienky, čím sa umožní, aby nové spôsoby platby oslovili širší trh, a zabezpečí sa vyššia úroveň ochrany spotrebiteľa pri využívaní uvedených platobných služieb v rámci celej Únie. Malo by to vytvoriť efektívnosť platobného systému ako celku a viesť k širšiemu výberu a väčšej transparentnosti platobných služieb, pričom by sa mala zároveň posilniť dôvera spotrebiteľov v harmonizovaný trh s platbami.

(66) Odlišné postupy v jednotlivých štátoch, pokiaľ ide o spoplatnenie používania daného platobného nástroja (ďalej len „účtovanie príplatkov“), viedli k extrémnej nejednotnosti na platobnom trhu Únie a k zmäteniu spotrebiteľov, predovšetkým v oblasti elektronického obchodu a v cezhraničnom kontexte. Obchodníci so sídlom v členských štátoch, v ktorých je účtovanie príplatkov povolené, ponúkajú tovar a služby v členských štátoch, v ktorých je účtovanie príplatkov zakázané, a účtujú spotrebiteľovi príplatky. Taktiež existuje mnoho príkladov obchodníkov, ktorí spotrebiteľom účtujú omnoho vyššie príplatky, než sú náklady znášané

obchodníkmi za použitie konkrétneho platobného nástroja. Pádne dôvody na revíziu praxe účtovania príplatkov navyše podporuje skutočnosť, že v nariadení (EÚ) 2015/751 sa stanovujú pravidlá pre výmenné poplatky za platby viazané na kartu. Výmenné poplatky sú hlavnou zložkou poplatkov obchodníkov za karty a platobné transakcie viazané na kartu. Účtovanie príplatkov je prax ovplyvňovania, ktorú niekedy používajú obchodníci na kompenzáciu dodatočných nákladov na platby viazané na kartu. Nariadenie (EÚ) 2015/751 stanovuje limity úrovne výmenných poplatkov. Uvedené limity sa budú uplatňovať pred zákazom stanoveným v tejto smernici. V dôsledku toho by mali členské štáty zvážiť možnosť zabrániť príjmom platby požadovať poplatky za používanie platobných nástrojov, v prípade ktorých sú výmenné poplatky regulované v kapitole II nariadenia (EÚ) 2015/751.

(99) Je nevyhnutné zabezpečiť účinné presadzovanie ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré boli prijaté podľa tejto smernice. Preto by sa mali zaviesť vhodné postupy, pomocou ktorých bude možné podávať sťažnosti na poskytovateľov platobných služieb nedodržiavajúcich tieto ustanovenia a zabezpečiť, aby sa im v prípade potreby uložili primerané, účinné a odrádzajúce sankcie. (...)

Smernica (EÚ) 2015/2366 okrem iného upravuje:

Článok 2

Rozsah pôsobnosti

- (1) Táto smernica sa uplatňuje na platobné služby poskytované v rámci Únie.
- (2) Hlavy III a IV sa uplatňujú na platobné transakcie uskutočňované v mene členského štátu, ak sa poskytovateľ platobných služieb platiteľa, ako aj poskytovateľ platobných služieb príjemcu platby, alebo jediný poskytovateľ platobných služieb v rámci platobnej transakcie nachádza v Únii.

Článok 4

Vymedzenie pojmov

Na účely tejto smernice sa uplatňujú tieto vymedzenia pojmov: (...)

9. „príjemca platby“ je fyzická alebo právnická osoba, ktorá je zamýšľaným príjemcom finančných prostriedkov, ktoré sú predmetom platobnej transakcie; (...)
14. „platobný nástroj“ je personalizované zariadenie (zariadenia) a/alebo súbor postupov dohodnutých medzi používateľom platobných služieb

a poskytovateľom platobných služieb, ktoré sa používajú na iniciovanie platobného príkazu;

Článok 62

Uplatniteľné poplatky

- (4) V každom prípade členské štáty zabezpečia, aby príjemca platby nepožadoval poplatky za používanie platobných nástrojov, v prípade ktorých sú výmenné poplatky regulované podľa kapitoly II nariadenia (EÚ) 2015/751, a ani za tie platobné služby, na ktoré sa uplatňuje nariadenie (EÚ) č. 260/2012.

Článok 107

Úplná harmonizácia

- (1) Bez toho, aby bol dotknutý článok 2, článok 8 ods. 3, článok 32, článok 38 ods. 2, článok 42 ods. 2, článok 55 ods. 6, článok 57 ods. 3, článok 58 ods. 3, článok 61 ods. 2 a 3, článok 62 ods. 5, článok 63 ods. 2 a 3, článok 74 ods. 1 štvrtý pododsek a článok 86, nesmú členské štáty, pokiaľ táto smernica obsahuje harmonizované ustanovenia, zachovávať ani zavádzať iné ustanovenia, než sú stanovené v tejto smernici.

Článok 115

Transpozícia

- (1) Členské štáty do 13. januára 2018 prijímú a uverejnia opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou. Komisii bezodkladne oznámia znenie týchto opatrení.
- (2) Uvedené opatrenia uplatňujú od 13. januára 2018.

Nariadenie (EÚ) č. 260/2012 ustanovuje:

Článok 1

Predmet a rozsah pôsobnosti

- (1) V tomto nariadení sa ustanovujú pravidlá na úhrady a inkasá denominované v eurách v rámci Únie, keď sa poskytovateľ platobných služieb platiteľa, ako aj poskytovateľ platobných služieb príjemcu nachádzajú v Únii alebo keď jediný poskytovateľ platobných služieb vykonávajúci danú platobnú transakciu sídli v Únii.

b. Vnútroštátne právo

§ 270a Bürgerliches Gesetzbuch (Občiansky zákonník) (doplnený s účinnosťou od 13. januára 2018 zákonom zo 17. júla 2017 [*omissis*]) znie takto:

Zmluva, na základe ktorej je dlžník povinný zaplatiť poplatok za používanie základného inkasného systému SEPA, inkasného systému SEPA pre spoločnosti, prevodného príkazu SEPA alebo platobnej karty, je neplatná. Prvá veta platí pre používanie platobných kariet len v prípade platieb spotrebiteľov, ak sa na nich uplatní Kapitola II nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/751 o výmenných poplatkoch za platobné transakcie viazané na kartu (Ú. v. EÚ L 123, 2015, s. 1).

Prechodné ustanovenie článku 229 § 45 Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch (Zákon, ktorým sa uvádza Občiansky zákonník) (doplnený s účinnosťou od 13. januára 2018 zákonom zo 17. júla 2017 [*omissis*]) znie takto:

- (1) Na záväzkové vzťahy, ktorých predmetom je vykonanie platobných transakcií, a vznikli po 13. januári 2018, sa uplatní len Bürgerliches Gesetzbuch a článok 248 v znení platnom od 13. januára 2018.
- (2) Na záväzkové vzťahy, ktorých predmetom je vykonanie platobných transakcií, a vznikli do 13. januára 2018, sa uplatní Bürgerliches Gesetzbuch a článok 248 v znení platnom do 13. januára 2018, pokiaľ v odsekoch 3 a 4 nie je určené inak.
- (3) Ak v prípade záväzkového vzťahu v zmysle odseku 2 sa so spracovaním platobnej transakcie začalo až od 13. januára 2018, na túto platbu sa uplatní len Bürgerliches Gesetzbuch a článok 248 v znení platnom od 13. januára 2018.
- (4) § 675f ods. 3 Bürgerliches Gesetzbuch sa v znení platnom od 13. januára 2018 od tohto dňa uplatní aj na záväzkové vzťahy v zmysle odseku 2.
- (5) § 270a Bürgerliches Gesetzbuch sa uplatní na všetky záväzkové vzťahy, ktoré vznikli od 13. januára 2018.

2. Okolnosti konania vo veci samej

- a.** Žalobca, združenie na ochranu spotrebiteľa s aktívnou legitimáciou, od žalovanej, prevádzkovateľky káblových sietí a poskytovateľky prístupu na internet, po predchádzajúcej výzve žiada upustenie od toho, aby v rámci svojho obchodného konania – okrem konania voči právnickým osobám – používala všeobecnú podmienku predaja alebo sa v rámci zmlúv

o telekomunikačných a káblových službách odvolávala na takúto podmienku, pričom táto podmienka znie: „*paušál za vlastnú platbu: paušál za každú platbu bez priameho inkasa 2,50 Euro.*“

Žalovaná pri jej zmluvách od transpozície smernice (EÚ) 2015/2366 do nemeckého práva k 13. januáru 2018 rozlišuje medzi starými a novými zmluvami. V starých zmluvách, ktoré boli uzavreté do 13. januára 2018, žalovaná v opise cien a služieb používa vyššie uvedenú podmienku, ktorá napríklad nevyníma prevod SEPA. V cenníku, ktorý primerane platí pre nové zmluvy uzavreté od 13. januára, takáto podmienka viac nie je obsiahnutá.

Žalovaná si myslí, že je na používanie podmienky pre staré zmluvy oprávnená, keďže zákaz vyberania poplatkov podľa § 270a Bürgerliches Gesetzbuch platí len pre také dlhodobé záväzkové vzťahy, ktoré vznikli po 13. januári 2018. Ďalej je oprávnená vyberať paušál za vlastnú platbu aj po tomto dátume v prípade starých zmlúv, ak dátum uzatvorenia bol predtým, keďže jednoznačné prechodné ustanovenie článku 229 § 45 ods. 5 Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch zohľadňuje vznik záväzkového vzťahu od 13. januára 2018, takže spätné uplatnenie § 270a Bürgerliches Gesetzbuch neprichádza do úvahy, aj keď k platobným transakciám dochádza po 13. januári 2018.

Žalobca naopak zastáva názor, že zákaz vyberania dodatočných poplatkov od 13. januára 2018 platí aj pre staré zmluvy, ktoré boli uzavreté do 13. januára 2018. Keďže článok 62 ods. 4 smernice (EÚ) 2015/2366 mal týmto termínom vytvoriť rovnaké podmienky na vnútornom trhu, musí sa transpozičný predpis v § 270a Bürgerliches Gesetzbuch uplatniť bez ohľadu na obdobie platnosti zmluvy a tým aj na dlhodobé záväzkové vzťahy, ktoré vznikli pred 13. januárom 2018. Prechodné ustanovenie v článku 229 § 45 ods. 5 Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch sa má vykladať v súlade s právnou myšlienkou v článku 229 § 45 ods. 3 Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch v tom zmysle, že v prípade zmlúv uzatvorených do 13. januára 2018 sa rovnako uplatní nové právo platné od tohto termínu, ak sa s platobnými transakciami začne tiež po 13. januári 2018.

- b.** Vnútroštátny súd sa prikláňa k tomu, aby vnútroštátnu úpravu, ktorá preberá článok 62 ods. 4 smernice (EÚ) 2015/2366 do § 270a Bürgerliches Gesetzbuch považoval za uplatniteľnú aj vtedy, ak dlhodobý záväzkový vzťah, ktorý je základom platieb, bol uzatvorený do 13. januára 2018, so spracovaním (ďalších) platobných transakcií z neho sa začalo až po tomto termíne, keďže napríklad – ako v predmetom prípade – poplatky za používanie káblových služieb a poskytovanie internetu sú splatné periodicky, spravidla v mesačných odstupoch.

Podľa vnútroštátneho súdu je v tomto prípade smerodajné to, že článok 62 ods. 4 smernice (EÚ) 2015/2366 zohľadňuje len používanie platobných nástrojov a platobných služieb, pre ktoré úplnou harmonizáciou pre obdobie po uplynutí transpozičnej lehoty 13. januára 2018 nariadil zákaz dodatočných poplatkov u príjemcu platby. Smernica naopak neberie do úvahy vznik záväzkového vzťahu, ktorý je základom platieb.

Vnútroštátny súd sa preto prikláňa k uplatneniu zákazu poplatkov aj pre súčasné zmluvy uzatvorené do 13. januára 2018, keďže podľa odôvodnenia 6 smernice by sa malo zabezpečiť jednotné uplatňovanie legislatívneho rámca v celej Únii pre platobný styk, súčasným a novým hráčom na trhu by sa mali zaručiť rovnocenné prevádzkové podmienky, čím sa umožní, aby nové spôsoby platby oslovili širší trh, a zabezpečí sa vyššia úroveň ochrany spotrebiteľa pri využívaní uvedených platobných služieb v rámci celej Únie. Podľa odôvodnenia (66) sa majú zjednotiť odlišné postupy v jednotlivých štátoch, pokiaľ ide o spoplatnenie používania daného platobného nástroja, ktoré viedli k extrémnej nejednotnosti na platobnom trhu Únie a k zmäteniu spotrebiteľov, tým, že sa príjemcom platieb zakazuje požadovať poplatky za používanie určitých platobných nástrojov. Toto zjednotenie v celej Únii by bolo spochybnené, ak by v prípade dlhodobých záväzkových vzťahov aj v budúcnosti na neobmedzený čas bolo dovolené rozdielne spoplatnenie v členských štátoch, keďže by údajne malo závisieť od okamihu vzniku záväzkového vzťahu podľa vnútroštátneho práva a nie od uplynutia transpozičnej lehoty smernice 13. januára 2018.

Vnútroštátny súd považuje úplné uplatňovanie zákazu dodatočných poplatkov na platby od 13. januára 2018 v súčasnosti znením prechodného ustanovenia v článku 229 § 45 ods. 5 Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuch, ktoré zohľadňuje len vznik záväzkového vzťahu, za spochybnené [omissis]. [názory v príslušnej literatúre]

[omissis] Prejudiciálnou otázkou vnútroštátny súd žiada Súdny dvor o výklad článku 62 ods. 4 smernice (EÚ) 2015/2366. To preto, že vnútroštátny súd podľa zmyslu predpisu vychádza z toho, že [predpis] musí mať časovo neobmedzené uplatnenie od 13. januára 2018, takže od tohto okamihu bez ohľadu na otázku okamihu vzniku dlhodobých záväzkových vzťahov sa uplatňuje jednotná úprava poplatkov pre platobný trh v Únii:

[omissis]